

het karakter van een verbond ⁵⁾. Dit naar onderlinge bewilliging, dat is met bewustheid en vrije wilsuiting genormeerde saamleven in de goddelijke oeconomia, is archetypisch voor alle zedelijk leven onder menschen.

Vandaar dan ook, dat dadelijk na de schepping in het werkverbond als afspiegeling, als beeld van het verbond Gods dit zedelijk leven wordt gezien, om waar door den mensch dit werkverbond wordt gebroken, straks in het genadeverbond te worden hersteld. Want wel is de norm voor het zedelijk leven zoo in het werk- als in het genadeverbond de wet Gods, maar naar den aard van alle verbonden moet deze norm ook toegestemd door den mensch. Dus was het bij Adam toen hij stond in het werkverbond, dus is het bij Gods kind dat staat in het genadeverbond.

De zonde nu heeft het zedelijk leven wel verwoest en gebroken, maar niet vernietigd.

De drang naar saamleven onder vrijwillig genormeerde verhouding speelt ook in de wereld die buiten den Christus staat door alles heen. Het is de drang naar vrijheid die der menschheid zooveel bloed en tranen kostte.

Door de zonde verwoest, wordt dit zedelijke leven alleen door de genade hersteld. Hier op aarde in Christus Gemeente aanvankelijk, eens in den hemel volkomen.

Zoekt gij nu het begrip van het zedelijk leven op te maken uit wat gij er hier op aarde van ziet, dan ontstaat in uw bewustzijn slechts een verwoest of hoogstens aanvankelijk hersteld beeld. Zoekt gij echter dat begrip uit wat de Schrift u van het zedelijk leven zegt, zegt niet slechts hoe het werd, maar hoe het was en weer zijn zal, dan eerst komt in uw bewustzijn een beeld van goddelijke schoonheid.

Hierin ligt het principieel verschil tusschen theologie en philosophie, en mitsdien tusschen wijsgeerige en godgeleerde zedekunde.

Het innerlijk organisme der heilige godgeleerdheid schrijft hierbij aan de godgeleerde zedekunde hare grenzen voor en verbiedt mij om een definitie als Martensen geeft; „Die Christliche Ethik, oder Moral, ist die Wissenschaft des durch das Christenthum bestimmten sittlichen Lebens”, over te nemen.

Gaan wij ook hier niet van den mensch maar van God uit.